

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Op en in het web: Hoe de toegankelijkheid van rechterlijke uitspraken kan worden verbeterd

van Opijnen, M.

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

van Opijnen, M. (2014). Op en in het web: Hoe de toegankelijkheid van rechterlijke uitspraken kan worden verbeterd

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <http://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Verkorte inhoudsopgave

VOORWOORD	13
1 INLEIDING	19
2 JURIDISCH KADER	27
3 UITSPRAKENPUBLICATIE VAN OVERHEIDSWEGE IN NEDERLAND	171
4 IDENTIFICATIE EN CITATIE VAN RECHTERLIJKE UITSPRAKEN	261
5 SELECTIE EN RELEVANTIE	327
6 UITSPRAKEN IN CONTEXT	359
7 EEN MAAT VOOR DOMEINRELEVANTIE	395
8 SLOTBESCHOUWING	459
SAMENVATTING	475
SUMMARY	483
BIJLAGEN	491

Volledige inhoudsopgave

VOORWOORD	13
1 INLEIDING	19
1.1 ONDERZOEKSDOELSTELLING	20
1.2 ONDERZOEKSVRAGEN EN OPZET VAN HET BOEK	21
1.3 EEN LEIDRAAD BIJ HET LEZEN	23
2 JURIDISCH KADER	27
2.1 INLEIDING	28
2.2 OPENBAARHEID VAN DE UITSpraak	30
2.2.1 <i>Volkenrechtelijk kader</i>	30
2.2.1.1 Artikel 14 IVBPR	31
2.2.1.2 Artikel 6 EVRM	32
2.2.1.3 Andere mensenrechtenverdragen	38
2.2.2 <i>Nederlands recht</i>	39
2.2.2.1 Grondwet	39
2.2.2.2 Wet op de rechterlijke organisatie	40
2.2.2.3 Strafrecht	41
2.2.2.4 Civiel recht	43
2.2.2.5 Bestuursrecht	45
2.2.3 <i>Openbaarheid: samenvatting</i>	47
2.3 VERSTREKKING VAN UITSPRAKEN	48
2.3.1 <i>Passieve verstrekking</i>	49
2.3.1.1 Oud recht: de lex generalis van artikel 838 Rv	49
2.3.1.2 Een lex specialis voor het bestuursrecht	50
2.3.1.3 Een lex specialis voor het civiele recht	50
2.3.1.4 Een lex specialis voor het strafrecht	54
2.3.1.5 Relevantie voor publicatie op internet	55
2.3.2 <i>Actieve verstrekking</i>	56
2.3.2.1 Bijzondere actieve verstrekking	56
2.3.2.1.1 Derdenbescherming	57
2.3.2.1.1.1 Insolventiebekendmakingen	57
2.3.2.1.1.2 Consumentenrecht	58
2.3.2.1.1.3 Publicatie strafvonnis als bijkomende straf	58
2.3.2.1.2 Rechtsvorming	59
2.3.2.1.2.1 Mededingingsrecht	60
2.3.2.1.2.2 Grensoverschrijdende erkenning en tenuitvoerlegging van civiele vonnissen	61
2.3.2.1.2.3 Europese richtlijn inzake elektronische handel	63
2.3.2.1.2.4 Uitspraken van het EHRM	64
2.3.2.2 Algemene actieve verstrekking	65
2.3.2.2.1 Beleidskader overheidsinformatie	65
2.3.2.2.2 Voorontwerpen en grondwetscommissies	67
2.3.2.2.2.1 De Commissie grondrechten in het digitale tijdperk	67
2.3.2.2.2.2 De Staatscommissie Grondwet	72
2.3.2.2.2.3 Voorontwerp Algemene wet overheidsinformatie	73
2.3.2.2.2.4 Wetsvoorstel Nieuwe Wet openbaarheid van bestuur	74
2.3.2.2.3 Selectiecriteria Rechtspraak.nl	75
2.3.2.2.4 Internationaal kader	76
2.3.2.2.4.1 Verstrekking van rechterlijke uitspraken in de EU	76
2.3.2.2.4.2 Raad van Europa	79

2.3.2.2.4.2.1	Aanbeveling R(95)11	80
2.3.2.2.4.2.2	Verdrag van Tromsø	82
2.3.2.2.4.3	De Free Access to Law Movement en de Verklaring van Montreal	83
2.3.2.2.4.4	Het initiatief van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht	86
2.3.3	<i>Verstrekking: conclusies en vooruitblik</i>	87
2.4	TOEGANKELIJKHEID	88
2.4.1	<i>Inleiding</i>	88
2.4.2	<i>Gebruiksvoorwaarden</i>	90
2.4.3	<i>Identificatie</i>	94
2.4.4	<i>Betrouwbaarheid</i>	95
2.4.5	<i>Hanteerbaarheid</i>	97
2.4.6	<i>Presentatie</i>	101
2.4.7	<i>Toegankelijkheid: conclusie en vooruitblik</i>	102
2.5	ANONIMISERING	102
2.5.1	<i>Internationaal kader</i>	103
2.5.1.1	Artikel 8 EVRM	103
2.5.1.2	Verdrag inzake gegevensbescherming	106
2.5.1.3	Aanbeveling R(95)11	106
2.5.1.4	Aanbeveling R(2002)2	106
2.5.1.5	Aanbeveling R(2010)13	107
2.5.2	<i>Nationaal juridisch kader</i>	107
2.5.2.1	Grondwet	108
2.5.2.2	Proceswetten	108
2.5.2.2.1	Bestuursrecht	108
2.5.2.2.2	Civiel recht	111
2.5.2.2.3	Strafrecht	113
2.5.2.3	Wet bescherming persoonsgegevens	113
2.5.2.4	Het advies van de Registratiekamer	115
2.5.2.5	De Anonimiseringsrichtlijnen	117
2.5.2.6	Anonimisering bij uitgevers	122
2.5.2.7	Voorontwerpen	123
2.5.2.7.1	Algemene wet overheidsinformatie	123
2.5.2.7.2	De grondwetscommissies	125
2.5.3	<i>Anonimiseren: conclusie en vooruitblik</i>	126
2.6	RECHTSVERGELIJKEND PERSPECTIEF	127
2.6.1	<i>Internationale gerechten</i>	127
2.6.1.1	Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens	127
2.6.1.2	Het Hof van Justitie van de Europese Unie	130
2.6.1.2.1	Juridisch kader	130
2.6.1.2.2	Publicatie op internet	132
2.6.1.3	Enkele andere internationale gerechten	133
2.6.2	<i>Internetpublicatie van uitspraken in andere landen</i>	134
2.6.2.1	Regelgevend kader voor publicatie en selectie	134
2.6.2.1.1	West-Europese landen	134
2.6.2.1.2	Oost-Europese landen	137
2.6.2.2	Anonimisering	140
2.6.2.3	Organisatie en toegankelijkheidsaspecten	142
2.6.3	<i>Rechtsvergelijkend perspectief: conclusie en vooruitblik</i>	147
2.7	DOCTRINE OVER OPENBAARHEID, VERSTREKKING, TOEGANKELIJKHEID EN ANONIMISERING	148
2.7.1	<i>Over openbaarheid, actieve verstrekking en toegankelijkheid</i>	148
2.7.2	<i>Over anonimisering</i>	154
2.7.2.1	Controleerbaarheid van de rechterlijke macht	154
2.7.2.2	Kosten	156
2.7.2.3	Veranderende opvattingen over privacy	157

2.7.2.4	Persvrijheid	160
2.7.2.5	Leesbaarheid en de werking van het juridisch geheugen	161
2.7.2.6	De regel en de uitzondering	162
2.7.3	<i>Organisatorische aspecten</i>	163
2.7.4	<i>Doctrine: conclusie en vooruitblik</i>	165
2.8	DE JURIDISCHE BALANS OPGEMAAKT	166
3	UITSPRAKENPUBLICATIE VAN OVERHEIDSWEGE IN NEDERLAND	171
3.1	ORGANISATORISCHE GESCHIEDENIS	172
3.1.1	<i>Traag doch gestaag naar een interne jurisprudentievoorziening</i>	172
3.1.2	<i>Rechtspraak.nl – als een duveltje uit een doosje</i>	179
3.1.3	<i>Van ELRO naar Bistro, van George naar Porta Iuris</i>	180
3.1.4	<i>Naar een structurele voorziening</i>	181
3.1.4.1	Bestuurlijke organisatie in het eerste decennium	181
3.1.4.2	Een andere inbedding	182
3.2	DE INFORMATIEARCHITECTUUR VAN DE DATABANKEN VAN DE RECHTSPRAAK	183
3.2.1	<i>De architectuur van Porta Iuris</i>	183
3.2.1.1	Interne uitspraken: opslag	184
3.2.1.2	Interne uitspraken: invoer	185
3.2.1.3	Externe uitspraken: opslag	186
3.2.1.4	Externe uitspraken: conversie	187
3.2.1.5	Het E-archief	188
3.2.1.6	Databank Consistente Straftoemeting	189
3.2.1.7	De architectuur in schema	189
3.2.2	<i>Rechtspraak.nl</i>	189
3.2.2.1	De uitsprakendatabank	190
3.2.2.2	LJN-index	191
3.2.2.3	Curatelereregister	191
3.2.2.4	Centraal Insolventieregister	192
3.2.2.5	Databank Consistente Straftoemeting	193
3.2.3	<i>Nova Porta Iuris</i>	193
3.3	PORTA IURIS: VAN DROOM NAAR DAAD	194
3.3.1	<i>Centraal of decentraal</i>	195
3.3.1.1	Huisdatabanken	195
3.3.1.2	RO-breed	195
3.3.1.3	Collecties	197
3.3.1.4	E-archief	200
3.3.1.5	Conclusies	201
3.3.2	<i>Databank consistente straftoemeting: een tussenbalans</i>	202
3.4	EXTERNE PUBLICATIE	205
3.4.1	<i>Openbaarheid</i>	205
3.4.2	<i>Actieve verstrekking: beleid en uitvoering</i>	206
3.4.2.1	Raad voor de rechtspraak	207
3.4.2.2	Redactieraad Rechtspraak.nl/CCW	211
3.4.2.3	Hoge Raad	212
3.4.2.4	Afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State	215
3.4.2.5	Centrale Raad van Beroep	216
3.4.2.6	College van Beroep voor het bedrijfsleven	216
3.4.2.7	Ondernemingskamer van het Gerechtshof Amsterdam	216
3.4.2.8	Sectie Intellectuele Eigendom van de Rechtbank Den Haag	217
3.4.2.9	Rechtbanken en gerechtshoven	219
3.4.2.9.1	Werkwijze	220
3.4.2.9.2	Kwantitatief onderzoek	222
3.4.2.9.2.1	Inleiding	222

3.4.2.9.2.2	Vergelijking met uitgevers	224
3.4.2.9.2.3	Zaaksafhandelingsgegevens	227
3.4.2.9.3	Centraal Insolventieregister	231
3.4.2.10	Rechterlijke instanties in het Caribisch deel van het Koninkrijk	231
3.4.2.11	Internationale verplichtingen	232
3.4.2.12	Actieve verstrekking: conclusie en vooruitblik	234
3.4.3	<i>Toegankelijkheidsaspecten</i>	235
3.4.3.1	Gebruiksvoorwaarden	235
3.4.3.2	Identificatie	236
3.4.3.3	Betrouwbaarheid	236
3.4.3.4	Hanteerbaarheid	242
3.4.3.5	Presentatie	246
3.4.3.6	Toegankelijkheid: conclusies en vooruitblik	246
3.4.4	<i>Anonimisering</i>	246
3.4.4.1	Anonimiseringsmethoden	247
3.4.4.2	Beleid	248
3.4.4.3	Uitvoering	250
3.4.4.4	Anonimisering: conclusies	252
3.4.5	<i>Externe publicatie: conclusies en vooruitblik</i>	252
3.5	ANDERE GESCHILBESLECHTINGSINSTANTIES	253
3.5.1	<i>Tuchtrechtelijke instanties</i>	253
3.5.1.1	Ontwikkeling Tucht recht.nl	253
3.5.1.2	Publicatie op Tucht recht.nl	255
3.5.2	<i>Centrale Grondkamer</i>	257
3.5.3	<i>College voor de rechten van de mens</i>	257
3.5.4	<i>De Geschillencommissie</i>	258
3.6	AFSLUITING EN VOORUITBLIK	259
4	IDENTIFICATIE EN CITATIE VAN RECHTERLIJKE UITSPRAKEN	261
4.1	THEORETISCH KADER	262
4.1.1	<i>Bibliografische abstractieniveaus</i>	262
4.1.1.1	Werk	263
4.1.1.2	Expressie	264
4.1.1.3	Manifestatie	265
4.1.1.4	Item	266
4.1.1.5	Samenhang tussen de objecten	266
4.1.1.6	Identificatie en citatie	267
4.1.2	<i>Eisen aan een identificatiesysteem voor uitspraken</i>	268
4.1.2.1	Voorwaarden aan reikwijdte en organisatie van een identificatiesysteem	268
4.1.2.2	Voorwaarden aan de meta-eigenschappen van de identifier	270
4.1.2.3	Voorwaarden aan de vorm van de identifier	271
4.1.3	<i>Samenvatting en vooruitblik</i>	272
4.2	DE TRADITIONELE NEDERLANDSE IDENTIFICATIESYSTEMEN	273
4.2.1	<i>Tripletten</i>	273
4.2.2	<i>Vindplaatsen</i>	275
4.2.3	<i>Landelijk Jurisprudentienummer</i>	277
4.2.3.1	De toekenning van het LJN	278
4.2.3.2	Toetsing van LJN en LJN-index	280
4.2.4	<i>Samenvatting en vooruitblik</i>	282
4.3	CITATIE VAN UITSPRAKEN	282
4.3.1	<i>De Leidraad voor juridische auteurs</i>	282
4.3.2	<i>De procesregeling bestuursrecht 2010</i>	286
4.3.3	<i>Citatie in de praktijk</i>	287
4.4	BUITENLANDSE EN EUROPESE IDENTIFICATIESYSTEMEN	291

4.4.1	<i>Spanje</i>	291
4.4.2	<i>Noorwegen</i>	291
4.4.3	<i>Finland</i>	292
4.4.4	<i>Canada</i>	293
4.4.5	<i>Zuidelijk Afrika</i>	294
4.4.6	<i>Verenigde Staten</i>	295
4.4.7	<i>Europese Unie</i>	297
4.4.8	<i>Europees Hof voor de Rechten van de Mens</i>	299
4.5	EUROPEAN CASE LAW IDENTIFIER	300
4.5.1	<i>Aanleiding en geschiedenis</i>	300
4.5.2	<i>Systematiek en toetsing</i>	302
4.5.3	<i>Implementatie</i>	305
4.5.3.1	Implementatie ECLI in Nederland	305
4.5.3.2	Implementatie ECLI in andere landen	307
4.5.3.3	Implementatie ECLI bij Europese rechterlijke instanties	308
4.6	IDENTIFICATIE VAN UITSPRAKEN: SAMENVATTING	308
4.7	IDENTIFICATIE EN CITATIE VAN REGELGEVING	310
4.7.1	<i>Algemeen verbindende voorschriften op rijksniveau</i>	311
4.7.2	<i>Algemeen verbindende voorschriften op decentraal niveau</i>	315
4.7.3	<i>Europese regelgeving</i>	316
4.7.4	<i>Europese standaardisatie-initiatieven</i>	320
4.8	IDENTIFICATIE VAN OVERIGE RECHTSBRONNEN	321
4.8.1	<i>Parlementaire documentatie</i>	321
4.8.2	<i>Rechtswetenschappelijke literatuur</i>	322
4.9	IDENTIFICATIE VAN UITSPRAKEN: CONCLUSIES EN VOORUITBLIK	324
5	SELECTIE EN RELEVANTIE	327
5.1	HET SELECTIEVRAAGSTUK	328
5.1.1	<i>Het doel van selectie</i>	329
5.1.2	<i>Ontwikkeling van selectiecriteria in Nederland</i>	331
5.1.3	<i>Selecteren in de praktijk</i>	336
5.1.4	<i>Een andere benadering</i>	338
5.2	RELEVANTIE: EEN THEORETISCH KADER	339
5.2.1	<i>Het begrip 'relevantie'</i>	340
5.2.1.1	Generieke theorie	340
5.2.1.2	Toepassing op jurisprudentiedatabanken	342
5.2.1.2.1	Relevantiemanifestaties	343
5.2.1.2.2	'Importance levels' in HUDOC	345
5.2.2	<i>Het meten van relevantie</i>	346
5.2.2.1	Generieke theorie	346
5.2.2.1.1	Het meten van een relatief begrip	347
5.2.2.1.2	Traditionele statistiek versus netwerkanalyse	350
5.2.2.2	Toepassing op jurisprudentiedatabanken	353
5.3	CONCLUSIES EN VOORUITBLIK	357
6	UITSPRAKEN IN CONTEXT	359
6.1	INLEIDING	360
6.2	DE ONDERZOEKSDATABANK	361
6.2.1	<i>Gebruikte gegevensbestanden</i>	362
6.2.2	<i>Schoning en consolidatie</i>	363
6.2.3	<i>Databank</i>	364
6.2.4	<i>Metadata</i>	364
6.2.4.1	Behandelende rechters	364

6.2.4.2	Actualiteiten op Rechtspraak.nl	365
6.2.5	<i>Omzetting naar statistische software en hercodering</i>	367
6.2.5.1	Algemeen	367
6.2.5.2	Rechtsgebied	367
6.3	UITSPRAAKCITATIES	368
6.3.1	<i>Inleiding</i>	368
6.3.2	<i>Beperkingen</i>	370
6.3.3	<i>Detecteren van citatiestings</i>	371
6.3.3.1	LJN	372
6.3.3.2	Vindplaatsen	372
6.3.3.3	Rechterlijke instanties	373
6.3.3.4	Datum	374
6.3.3.5	Zaaknummer	374
6.3.4	<i>Normaliseren van citatiestings</i>	374
6.3.5	<i>Canonicaliseren van citaties</i>	375
6.3.5.1	De XML na normalisatie	375
6.3.5.2	Functionele eisen voor canonicaliseren	376
6.3.5.3	Het gewenste eindresultaat	377
6.3.5.4	Het canonicalisatieproces	379
6.4	INKOMENDE CITATIES UIT RECHTSWETENSCHAPPELUIKE LITERATUUR	381
6.5	WETSVERWIJZINGEN	382
6.5.1	<i>Opbouw referentiedatabank</i>	382
6.5.2	<i>Het detecteren en normaliseren van wetsverwijzingen</i>	384
6.5.2.1	Het vinden van regelingen met de onderzoekswettenverzameling	385
6.5.2.2	Detecteren van Europese regelgeving	387
6.5.2.3	Verwerken lokale aliases	388
6.5.2.4	Herkennen wets-elementen	390
6.6	UITSPRAGEN IN CONTEXT: CONCLUSIES EN VOORUITBLIK	393
7	EEN MAAT VOOR DOMEINRELEVANTIE	395
7.1	HET WEZEN VAN MARC	396
7.1.1	<i>Het operationaliseren van juridische relevantie</i>	396
7.1.2	<i>De juridische crowd nader gedefinieerd</i>	397
7.1.3	<i>De drie fasen in het publieke leven van een rechterlijke uitspraak</i>	399
7.1.4	<i>Overzicht van de gebruikte variabelen</i>	401
7.1.5	<i>Samenvatting en vooruitblik</i>	402
7.2	DE MARC-INDICATOR VOOR DE CITATIEFASE	403
7.2.1	<i>Publicatie in jurisprudentieperiodieken</i>	403
7.2.1.1	Een maat voor publicatie in periodieken	403
7.2.1.2	Publicatie op Rechtspraak.nl	407
7.2.2	<i>Annotaties</i>	408
7.2.2.1	Een maat voor annotaties	408
7.2.2.2	Actualiteiten op Rechtspraak.nl	409
7.2.3	<i>Citaties in uitspraken</i>	410
7.2.3.1	Kenmerken van jurisprudentiecitaties in uitspraken	410
7.2.3.2	Enkele algemene bevindingen	412
7.2.3.3	Netwerkanalyse	415
7.2.3.4	Voortschrijdend belang	421
7.2.4	<i>Citaties in de literatuur</i>	423
7.2.4.1	Uitspraakcitatie in doctrine en jurisprudentie vergeleken	423
7.2.4.2	Eenmalige en continue literatuur	425
7.2.4.3	Maten voor InCitConLit en InCitEenLit	427
7.2.5	<i>Competentieklassering</i>	428
7.2.6	<i>Leeftijd</i>	430

7.2.7	<i>Rechtsgebied</i>	431
7.2.8	<i>De regressor voor de citatiefase</i>	432
7.2.9	<i>Berekening MARC-indicator voor de citatiefase</i>	433
7.3	DE MARC-INDICATOR VOOR DE PUBLICATIEFASE	436
7.3.1	<i>Endogene variabelen</i>	437
7.3.1.1	Aantal behandelende rechters	437
7.3.1.2	Lengte van de uitspraak	440
7.3.1.3	Uitgaande citaties	442
7.3.1.4	Verwijzingen naar regelgeving	444
7.3.2	<i>Publicatie op Rechtspraak.nl</i>	446
7.3.3	<i>Actualiteit op Rechtspraak.nl</i>	447
7.3.4	<i>De regressor voor de publicatiefase</i>	448
7.3.5	<i>Berekening MARC-indicator voor de publicatiefase</i>	448
7.4	DE MARC-INDICATOR VOOR DE TRANSITIEFASE	450
7.5	NAAR EEN VIJFSTERRENSYSTEEM	451
7.6	ENKELE TESTS	453
7.6.1	<i>Vergelijking publicatiefase met citatiefase</i>	453
7.6.2	<i>Testen van de crowd-hypothese</i>	454
7.7	SAMENVATTING EN CONCLUSIE	454
8	SLOTBESCHOUWING	459
8.1	ONDERZOEKSBEVINDINGEN	460
8.2	DE MOEIZAME RELATIE TUSSEN BËTAWETENSCHAPPEN EN HET RECHT	465
8.3	DE LONKENDE PERSPECTIEVEN VAN HET JURIDISCH SEMANTISCH WEB	468
	SAMENVATTING	475
	SUMMARY	483

Bijlagen

BIJLAGE 1	GEBRUIKTE AFKORTINGEN	491
BIJLAGE 2	AANBEVELING R(95)11 VAN HET COMITÉ VAN MINISTERS VAN DE RAAD VAN EUROPA	499
BIJLAGE 3	SELECTIECRITERIA RECHTSpraak.NL 1999	507
BIJLAGE 4	SELECTIECRITERIA RECHTSpraak.NL 2012	511
BIJLAGE 5	ANONISERINGSRICHTLIJNEN RECHTSpraak.NL	521
BIJLAGE 6	ECLI-CONCLUSIES RAAD VAN MINISTERS	527
BIJLAGE 7	TOETREDING GERECHTEN TOT RECHTSpraak.NL	539
BIJLAGE 8	ROLAANDUIDINGEN ANONIMISERING	541
BIJLAGE 9	ENQUÊTE SELECTIE EN PUBLICATIE VAN UITSPRAKEN	543
BIJLAGE 10	CLASSIFICATIE UITSPRAKEN EHRM IN HUDOC	555
BIJLAGE 11	IN ONDERZOEK BETROKKEN JURISPRUDENTIEPERIODIEKEN	557
BIJLAGE 12	RECHTSWETENSCHAPPELIJKE LITERATUUR IN ONDERZOEKSDATABANK	561
BIJLAGE 13	SCHERMEN DEMONSTRATIEAPPLICATIES	567
BIJLAGE 14	VERDELING UITSPRAKEN OVER INSTANTIES	575
BIJLAGE 15	RECHTSGBIEDENMAPPING	577
BIJLAGE 16	SUBSETS VOOR BEREKENEN REGRESSORCF	579
BIJLAGE 17	VOOR BEREKENING VAN UITCITWET GENEGERDE WETSARTIKELLEN	587
BIJLAGE 18	SUBSETS VOOR BEREKENEN REGRESSORPF	595
BIJLAGE 19	GEBRUIKTE SOFTWARE	603
BIJLAGE 20	JURISPRUDENTIEREGISTER	605
BIJLAGE 21	LITERATUURLIJST	611